

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. W. Albarda, G. J. van den Broek, C. H. Douwes Dekker,
J. Gratama, G. D. Jordens, V. J. P. de Blocq van Kuffeler.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.
De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.
Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Aan de Lezers.

Omstandigheden, welker kennis U niets zou leeren, noodzaken mij de Redactie te verlaten.
Fare thee well.

JAN VAN DER WAERDEN.

Zonder Copie.

Er was wel copie. Jawel. Er waren drie, zegge drie hoofdartikels, N°. 1. „Maatschappelijk werk”.
N°. 2. (Zonder Titel.)
N°. 3. Corpstoestanden, ('t kan ook zijn dat het heette: ideeën over het „Corps”).

Maar, o noodlot, geen van drieën kwam op tijd. Zoodat ik eenzaam Redacteur op den nacht van den 1en op den 2en Februari, de handen in het haar steek. Wat beginnen! . . . . . gevonden! . . . . .

Ik had geen geld, ik had veel tijd; wat zou ik doen om aan geld te komen? Wel ik zou Novellen gaan schrijven. Ik heb het gedaan. Ik wil even de verschillende 1e alinea's copieeren, gij kunt dan zien, hoe ik begon en gij in geval van nood beginnen kunt:

„'t Was midden in Juni, op den middag van een zeer regenachtigen dag, zooals men ze in die maand maar zelden heeft, maar waarvan er nu achtereenvolgens twee kwamen. En nog scheen 't niet te willen ophouden. Nog steeds en gestaag aan, vielen de dikke droppelen neer, opspattend op de straatstenen en in gootjes zich vergarend tusschen de ongelijke keien, waarmede de Langestraat te D. was geplaveid . . . . .”

„Mr. F. B. was een der meest beroemde fransche advocaten. Ofschoon hij zich nog maar al te goed den dag herinnerde, waarop hij niet veel rijker dan een bedelaar, naar Parijs was gekomen, vond zijn veertigste jaar hem reeds algemeen bekend en geacht, en nu hij de zestig voorbij was, zou hij moeilijk op den man af hebben weten te zeggen hoe groot het kapitaal was, dat hij in al dien tijd ter zijde had gelegd. . . . .”

„Schemerend daalde de herfstavond op den Oceaen. — Een eentonig-grijs waas lag over zee en land, het eenige land, waarneembaar voor het oog: den zoom van het kleine, van de wereld vergeten eiland. — Eentonig steeds in denzelfden maatslag, kwam de laatste golf aangerold naar het grauwe strand, werwaartsch zij gestuwd werd door de branding, die van verre het spattend schuim omhoog wierp en welker kracht allengkens wegstierf in de nabijheid der kust . . . . .”

„De nu reeds lang vergeten oude advocaat C. was een der laatste groote kooplieden uit onze kuststad. Behalve

zijne weduwe, de door klein en groot beminde vrouw, had hij twee zonen achtergelaten, waarvan de oudsten kort voor zijn dood in de firma was opgenomen, en diens een-jaar-jongeren broeder in dezelfde stad een wijnhandel bezat . . . . .”

„Wij zijn nu de lente ingetreden. De groote kastanjeboom voor het venster van mijn werkkamer is geheel en al overdekt met de dikke, kleverige knoppen, waarvan er reeds enkelen een weinig zijn opengegaan. Als men door de lanen heenloopt, geeft men zich rekenschap van de rijke, stille krachten van de natuur, die om u heen aan den arbeid zijn. De vochtige aarde verspreidt een heerlijke geur van vruchtbaarheid. Overal schieten groene sprietjes uit. De heggen zullen weldra in bloei staan, zij beschutten reeds lammetjes, alom wordt het werk van herleven en voortbrengen voortgezet . . . . .”

„Als dochter en kleindochter was Josette reeds op de planken verschenen, toen zij nauwelijks de kinderschoenen ontwassen was. Zij kon zich niet herinneren A. ooit verlaten te hebben . . . . .”

„Ik zal maar beginnen mijzelf voor te stellen. Ik heet Andriesen, ik ben negentien jaren oud — en woon alleen met mijn oom en drie broers te K., niet ver van het station P. Ik had een zuster, die overleden is en die naar men mij meermalen mededeelde, het sprekend evenbeeld was mijner moeder die ik nooit gekend heb. . . . .”

„Nog niet lang geleden in een onzer Noord-Brabantsche dorpen vertoevende, werd ik 's morgens, omstreeks vijf uur, gewekt door een zonderlinge muziek, de stemmen van een vijftigtal vrouwen en kinderen, die een feestelijke, doch woeste melodie aanhieven, een lied dat ik nergens had gehoord en naar ik later vernam, ook nergens opgeteekend staat dan in den fantastischen geest van hen die het zingen.”

„Het was een vreemde gebeurtenis. Sommige lieden verklaarden, dat het de grappigste zaak was, waarvan zij ooit gehoord hadden. Maar dwaas of niet, het feit bleef waar: Hij had zich opgehangen.

Nu zijn in den dagelijkschen loop der omstandigheden enz. . . . . .

„Het was reeds laat in den middag toen wij de stad verlieten en de klokken nog steeds klepten, aangevende dat het den volgenden dag Paschen zou zijn. De twee paarden trokken met veel gemak het lichte karretje en terwijl wij ons goed instopten met het voetdeken begon G. het volgende verhaal:

„Bedrogen, eer en vermogen verloren, schandelijk bedrogen! — Ja, als men liefheeft — maar nu! Het was meer dan erg, het was vreeselijk!”

„Stil zat ik te werken. Het moest klaar. De pen kraste haastig en schrill over het papier. De woorden vlekten over de lijnen. Het moest klaar. Wat zou de buiten-

wereld zeggen, als zonder dit, de rest in het licht zou verschijnen. Zij zouden verkeerd gaan beoordeelen, de outsiders.

„Niet met alles mag men den gek steken.”

f.

POLEMIEK.

In de Contramine.

Als ik niet in de contramine ben zijn zij het. Lachten en praatten zij onder mekaar dan trachtte ik soms door te wijzen op wat naast lachen en praten te doen valt, aan de vreugde een einde te maken. Gelukte dat? Zelden. Men praatte door en lachte luidruchtiger.

Ten slotte begon ik vermaak te scheppen in het leven. Ik verzeker U, met een welvoldanen glimlach op 't gelaat werden de Nederlandsche studenten en de Jonge Gids bij elkander geflanst; waarom zou ik niet eens vroolijk mogen zijn? En, zoowaar, nu trachten zij de vreugde te verstoren. Maar 't lukt hun niet. Ik blijf het vinden een kostelijke, zij het dan eenigzins goedkoope voor-den-malhouderij. En studenten leenen zich nu eenmaal niet om fijne aardigheden op te maken. Zoomin als vuren hout om eiken planken uit te zagen. Daarvoor is noodig persoonlijk te worden en dat wilde ik dezen keer niet. Ik wou er eens een pretje hebben. Dat heb ik wel verdiend. Ik wou niet grimlachen of grijnslachen of doodlachen, ik wou uitlachen — daarmee uit.

Behalve dat mij nu — om zakelijk te worden — het genoeg blijft de Nederlandsche studenten uit te lachen in het algemeen, wordt mij nog het bijzondere gegund enkelen hunner hartelijk persoonlijk uit te lachen.

Eerst onzen Amsterdamschen vriend. Hij vergoedt mij het plezier dat ik om zijn corps niet kon hebben. Lach je niet om mijn corps, lach dan om mij — is de beteekenis van zijn schrijven. Een harden bol moet hij hebben. Want hij gaf zich de moeite. Zelfs het vinden van een inconsequentie bracht hem niet op het idee. Ydur, vriend, ik zal het je zeggen, let nu goed op: ik méénde het niet, dat van Amsterdam, zeg, nee, warempel, ik méénde het niet. Ik vind dat er wél studenten mogelijk zijn zonder societeit en zelfs, ja zélfs, ik durf het haast niet zeggen — zelfs zonder corps. Snap je 'm? Ben je der? Dat's vlug. Fantasiën over Amsterdam deelde ik niet mee, omdat ik ze niet had — want Ydur, je weet toch, fantasiën laten zich niet dwingen. En nu raad ik je, denk na over dit alles, lang en breed, en zeg me dan niet meer wat je ervan vindt, zul je?

Mijn Delftsche amice. Is hij al verschrokken? Eén kous dekt zijn kop en die mijns Amsterdamschen vrienden. Zie, ik wist niets van Amsterdam (dat is dus nog iets minder dan van de andere steden) en daarom maakte ik er mij met een grapje af. Flauw hè? d. T. is grappig daartegen in. Hij spreekt van „onze” S. D. P. C. Bijwijze van zeggen, zegt U, sprak U er van? Ja juist, dat bedoel ik ook. U is heel snugger. Maar sta mij toe U op te merken dat het doel dier club U niet bijster helder kan wezen zoolang ge uit nonchalance spreekt van „onze” club, te kennen gevende, dat eenigen band bestaat tusschen U en ons. Klassenverschil scheidt een béetje meer dan corpsband bindt. Buitendien is er eenig verschil tusschen de S. D. P. C. en het S. L.; tenminste zoo spoedig den oprichters blijkt dat dit slechts in hunne verbeelding het geval is, loopen zij eruit, wil ik hoopen.

Dan vraagt d. T. mij wat. Het verschil tusschen 't geen Heyermans nu en vroeger, in en buiten de Jonge Gids gepubliceerd heeft, is het verschil dat bestaat tusschen literatuur en amusementslektuur, tusschen strijden en praten. Maar dat vragende verdraait hij de kwestie. Ik spreek, wat Delft aangaat, over het gebeurde op 14 Maart. Toen is er gehuicheld.

I. Mij is verzekerd door een der voorstellers van de Jonge Gids op de societeit Insulinde dat dit geschiedde: „om ze toch ook wat vuils te geven.” Dat spreekt, dunkt me, voor zich. Overigens heb ik veel minder pret om Uw stuk gehad dan om die van d. T. en Ydur. Ik verzoek U beleefd voortaan meer in hun geest te schrijven. En als U ernstig polemiseren wilt, kies daartoe dan onderwerpen

die zich er meer toe leenen dan Nederlandsche studenten, die slechts geschikt zijn om zich over — en wellicht mee — te amuseeren. Ik bied er U gelegenheid te over voor. Maak uw opmerkingen als ik spreek in ernst — niet als ik eens even lach — dan handelt gij als een verstandig mensch, niet-waar? Of, nog eenmaal, stem in met het koor der grappenmakers, die mij misschien beet willen hebben? 't Zijn oolijkers!

L.

Sprokkelingen.

Naar aanleiding van een opiumperkara.

Een tijdje geleden las ik in een blad, mij welwillend toegezonden, in een correspondentie uit Indië eenige beschouwingen naar aanleiding van een opiumperkara.

Eene dame had de opiumpacht ontdoken.

„De schrijver vond dat nu zoo erg niet, maar 't was toch verkeerd, want je deed je familie dan toch maar de schande aan van in de gevangenis gezeten te hebben.”

Daar kwam het zoo wat op neer.

Die correspondent leek me hierin nog al eerlijk en ik geloof, dat ie de opinie van zijne omgeving nog al goed weer gaf. Maar dan brengt hij toch nog al een vernakelijke beschouwingwijze aan het licht. Als iemand ze liever lam en hypocritisch wil noemen, heb ik daar vrede mee.

Men zou geneigd zijn te vragen: „Als je niets oneervols in de handeling zelf vindt, hoe duivel kom je er dan toe om iemand met de vinger na te wijzen, omdat ie in de gevangenis heeft gezeten wegens die handeling? Dat is toch verduiveld muf en hypocritisch van je!”

Op de vraag, hoe ie er toekomt, wil ik trachten een antwoord te geven.

De menschheid is — maar vooral was — overtuigd van het bestaan van het begrip „absolute gerechtigheid”. Dat blijkt b.v. in voorstellingen omtrent het laatste oordeel.

Die absolute gerechtigheid was saamgeweven met het begrip van den volmaakten god.

En evenals een mensch een zeer onvolmaakte afschijnsel was van God, zoo was 's menschen gerechtigheid op aarde ook een onvolmaakte navolging van de volmaakte gerechtigheid in den hemel, maar was er in allen gevalle een navolging van, van goddelijken kiem, die streefde naar volmaking. Evenals 't geweten Gods stem in ons binnenste, wel niet-volmaakt, maar toch van kiem goddelijk, zoo is ook de aardse gerechtigheid iets van hooge orde, alsof het de rechtspraak werkelijk te doen zou zijn, om het hooge begrip rechtvaardigheid zoo nabij mogelijk te komen.

En de rechtszaal had tot versiering de symbool van het recht, vrouwe justitia met zwaard en weegschaal, verzinneijkend het hooge recht ver boven mensch en menschenbelang staande.

Natuurlijk behoort bij deze voorstellingswijze een groote afkeer van hen, die door de gerechtigheid, zij 't dan menschelijke, gewogen en te licht bevonden waren.

Dit is wel een mooie voorstelling — eene droom om bij voorkeur te koesteren — dat de menschelijke rechtspraak slechts zou streven naar het hooge idee der rechtvaardigheid.

Maar zooals het met zoovele an sich mooie dingen gaat, is deze voorstelling buiten de realiteit om en ze is daarom schadelijk, omdat ze ons tot verkeerd oordeel en appreciatie brengt; maar vooral omdat ze ons in slaap zingt en maakt dat we denken al veel verder te zijn, dan het geval is; omdat ze ons doet rusten, waar we moesten waken en handelen!

Een rechter heeft slechts te letten op het recht, zooals het in de wetboeken is vastgelegd door menschen. Hij heeft daarnaar naar zijne beste overtuiging recht te spreken.

Dat recht is het historisch ontstane recht, gegroeid en vervormd met de maatschappij mee, even dikwijls vastleggen van het begrip gerechtigheid, zooals het in menschen bestaat, als vastleggen van voordeelen van macht en stand b. v.

Dit recht mist de glorie van „het goddelijk recht” en is op aarde ontstaan.

Hij, voor wie het een schoone gedachte is te gelooven, dat de menschelijke rechtspraak streeft naar het hooge begrip rechtvaardigheid, hij moet wakker schrikken uit zijn dommel, als hij denkt, dat dat nu reeds het geval

is, omdat onze rechters zoo goed en onomkoopbaar zijn. Want al ware dat zoo, dan was het niet genoeg. Die rechters moeten het (historisch ontstane) recht handhaven. Hij moet dus meewerken tot verandering van dat „recht” zelf, hij moet meehelpen om al de wetten en besluiten te doen doordringen van het begrip gerechtigheid, tot zoover het zich in de ontwikkeling der menschheid heeft geëvolueerd. Dan kan hij, als de rechters op zich zelf goed zijn, pas weer naar het land van zijn droomen gaan.

Maar als „het recht” historisch ontstaan menschenwerk is, dikwijls ook uiting van strijd van belangen, is het ook logisch, dat wij voor die verzameling wetten en besluiten uit den aard der zaak niet meer en niet minder respect hebben dan voor ander menschenwerk.

Maar vanwaar dan onze afschuw, enkel al op het woordje gevangenis?

Moesten we dan niet zeggen: Of ie uit de gevangenis komt, of uit den Haag, wat geeft dat voorshands? Wat heeft ie precies gedaan? Maar dat gebeurt niet. Men is schuw van den ontslagen gevangene. Het feit alleen van in de gevangenis gezeten te hebben zonder meer, werpt in de oogen der groote massa al een smet op iemand.

Welnu, vanwaar deze tegenstrijdigheid: dit weten dat rechtspraak menschenwerk is, dikwijls wel, dikwijls niet met het begrip rechtvaardigheid in strijd, en van den anderen kant dit à priori sanctioneerende en als bezwarend aannemen voor den delinquent van de uitspraak van het gerecht, als iets boven de menschen staande?!

Hier van meen ik de volgende verklaring te mogen geven.

Het idee: „Het feit van een vonnis beteekent, dat het heilig recht is beleedigd: schande over den misdadiger,” leeft nog — bewust of onbewust — of men aan de heiligheid van de menschelijke rechtspraak geloof of niet, in de overgrote meerderheid der menschen.

En dat begrip, dat er schande aan eenigszins zware gevangenisstraf verbonden dient te zijn, heeft daarom zoo'n levenskracht, omdat het de handhaving van het recht zeer te stade komt.

Als het feit van in de gevangenis te zitten het schrikwekkend ooteerende karakter verliest, dan gaat gevangenisstraf een groot gedeelte van zijn kracht als middel om het recht te handhaven missen.

En handhaving van het recht is handhaving van de maatschappelijke orde.

En nu is voor mij de verklaring van het tegenstrijdige verschijnsel gevonden.

Men moge de daad waartegen straf bedreigd wordt, niet zoo erg vinden, als eenmaal vonnis is geweest en straf is opgelegd, dan moet dit zijne volle afschrikwekkende betekenis behouden om een geducht middel te blijven ter handhaving der orde en dat uit zich in moreele straf, surplus op de physische vrijheidsberoving, minachting bij terugtreden in de maatschappij.

Want de groote men is, bewust of niet, voor handhaving der maatschappelijke orde.

Ten slotte geef ik mijne collega's die voor bouwkunde studeeren, in overweging om de aardsche gerechtigheid voortaan te symboliseeren in rechter met baret en bef en streng uiterlijk. Achter hem liggen wetboeken enz. Daaroverheen een banderol met deze woorden: „Historisch ontstaan recht”. Met de linker wijst de figuur op de wetboeken. De rechter is statig opgeheven.

Er onder de spreuk: „Je maintiendrai”. Op den achtergrond ziet men een voorstelling van 's lands vergaderzaal, bezig met wetten maken.

Ik geloof dat een dergelijke voorstelling beter onze rechtspraak zou symboliseeren als het beeld van vrouwe Justitia, als is dat ook in abstracto een zeer schoone symboliek.

J. R. VAN MUSSCHENBROEK.

VERSLAGEN.

Spinoza, Hegel, Marx.

REDE VAN DR. H. GORTER.

sophie leidend tot het socialisme. Men zou moeten beschouwen in verband met de maatschappelijke verhoudingen de filosofie der Grieken, men zou moeten onderzoeken het Christendom als een godsdienst van liefde in een tijd van onderdrukking en zien hoe die godsdienst van liefde in de middeleeuwen geworden is een godsdienst van overheersching. Men zou de hervormers in verband met hun tijd moeten beschouwen en 't ontstaan der nieuwe filosofie, die tegelijkertijd met Spinoza, Descartes en Bacon ontstond, daarna Kant, Hegel, Fichte en daaruit gekomen Marx' beschouwing. Dan zou men hebben gezien 'tsamen vallen der evolutie van de productiewijze met die der filosofie. In aanmerking genomen nu de beperkte tijd en spr.'s beperkt weten van dit alles is er een greep gedaan uit de filosofen en gekozen Spinoza, en als Hollander en als de eenige, wiens filosofie stand heeft gehouden, Hegel omdat Marx zijn leerling is en Marx als grondlegger van de socialistische wetenschap.

Spinoza is meer dan Luther, Calvijn en Zwingli de man die een revolutie te weeg heeft gebracht in den godsdienst. Deze hebben veranderingen aangebracht in den vorm, hij in den godsdienst zelf. Hij kan niet meer gelooven aan een persoonlijk God, niet meer aan de genade. Hij gevoelde in zich duidelijk dat er een God moest zijn, maar die God was niet een koning die regeerde over de wereld. God is alles, het heelal, de wereld, dus hij is oneindig van lichaam, oneindig van geest. Daarvan zijn de menschen een openbaring. En dus ook bij de menschen was geest en lichaam een. Dit heeft Spinoza gevoeld en is lang na hem bewezen door de nieuwste ontdekkingen op 't gebied der psychologie. In Descartes' opvatting zijn geest en lichaam gescheiden. Uit die idee leidt Spinoza de hartstochten der menschen af. De mensch is een deel der natuur en dit deel wil op zich zelf blijven bestaan. Alle hartstocht nu is een gevolg van de zucht tot zelfbehoud. Wordt de mensch gedwarsboemd in die zucht, in zijn gelukkig zijn, dan gevoelt hij smart. De eenige hulp tegen zijn hartstochten is de kennis der hartstochten. En zoo is 't eenig middel het denken aan 't goddelijk wezen. Dan zal hij God zien in alle dingen en weten wat goddelijk is, weten hoe hij doen moet. Spinoza staat in tusschen spiritualisten en materialisten. Zoowel geest als stof geeft hij macht. Hij vereenigt beide filosofische richtingen en dit is de reden van zijn bestand blijven, terwijl de andere filosofen ondergingen, zoo zelfs dat zelfs 't historisch materialisme hem niet heeft overwonnen.

Hegel heeft een opvatting die in vele punten afwijkt van Spinoza's leer. Zijn filosofie zegt dat er een goddelijke geest geweest is, zich geuit heeft en die uiting was 't ontstaan der wereld, en de wereld deed weer ontstaan den menschelijken geest, die weer terug wil tot den goddelijken geest. In zijn leer is, wanneer men 't zonderlinge van 't eensklaps zich uitend voorbij ziet, iets dat Spinoza voorbij gezien heeft. Dit is de evolutie van den menschelijken geest. En nu moge de verdere uitwerking bij Hegel van die evolutie-idee ons eveneens zonderling toeschijnen, bv. waar hij spreekt van 't trapsgewijze gaan van den menschelijken geest tot den goddelijken en waarbij die trappen de volksgeest zijn, de volksgeest waarin hij alles uitdrukte: kunst, filosofie enz., toch mogen wij niet vergeten dat wij hier vinden de grond voor Marx' leer en dat Marx van dit principe heeft gebruik gemaakt.

Tegen Spinoza's leer zijn door Marx e. a. bezwaren ingebracht die hoofdzakelijk hierop neerkomen: Bij Spinoza is er stilstand. Hij geeft geen antwoord op de vraag hoe is uit den goddelijke geest de menschelijke gekomen? Hij heeft de natuur mechanisch, niet chemisch, niet organisch opgevat. Hij gaf aan als oorzaak der hartstochten dat sterker was dan de mensch de natuur, maar hij vergeet 't aandeel dat de maatschappij hierin heeft. Hij plaatst de mensch tegenover de natuur, en vergeet dat overal de maatschappij er tusschen staat. Hij zegt: zoover de menschen naar de rede leven, komen ze overeen en doen dingen, die goed zijn voor ieder mensch. Dit moge abstract waar schijnen, een blik op de werkelijkheid toont het onjuiste aan. Wanneer een kapitalist en een arbeider leven beide naar de rede, dan toch komen er botsingen, omdat zij tengevolge der maatschappelijke verhoudingen andere belangen hebben.

Tegen Hegel voerde Marx aan, wat hij tegen bijna iedere filosoof had kunnen aanvoeren nl. dat hij verheven had zijn denkproces tot het goddelijke. Hij heeft gedacht uit zijn beperkt weten een wereldproces en gezegd dat zoo God gedacht had. Hij zeide, als de menschelijke

't Socialisme is als maatschappelijke verandering tamelijk gemakkelijk te begrijpen, maar wanneer 't beschouwd wordt als filosofische ontwikkeling is dit veel veel moeilijker. Men zou dan moeten waarnemen de evolutie der philo-

geest goddelijk geworden is, dan is de kringloop volbracht. Wij nu kunnen niet gelooven, dat op zeker hoogte gekomen, de evolutie zal ophouden.

Na Hegel kwam Marx. Bij hem is het niet meer het abstracte, bij hem is 't een gaan naar de werkelijkheid, bij hem is 't de verhouding van den mensch tot de wereld opsporen uit wat de empirie ons leert. Hij zoekt de dingen niet, die wij niet begrijpen kunnen, maar zoekt de evolutie der maatschappij in de geschiedenis. En de proeven leerden hem 't zelfde wat zij andere geleerden geleerd hebben. De groote gevonden natuurwetten: de ontdekking der cellen, de wet van 't behoud van arbeidsvermogen, 't ontstaan der soorten, die allen waren reeds gevonden en wijzen op de evolutie. En Marx vond wat Darwin e. a. in de natuur gevonden hadden, in de maatschappij terug. Tegenover Spinoza's meening dat de goddelijke macht voortdrijft den mensch, vond hij de oorzaak liggend in de maatschappij. De mensch is een gevolg van de maatschappelijke verhoudingen. Hij vond staan de mensch tegenover de natuur, omdat de natuur den mensch voedt. De mensch moet arbeid verrichten en werktuigen maken voor zijn voedsel. En met de ontwikkeling der werktuigen gaat samen de evolutie der maatschappij. Zoo vond hij de evolutie in de geschiedenis en dit is de evolutie van den arbeid.

Hij verbande alle begrippen van inwerking van buiten. De geest van den mensch bestuurt niet de evolutie der wereld, maar de veranderingen in de maatschappij veranderen den geest van den mensch.

En 't recht vroeger beschouwd als iets onveranderlijks is ook een functie der maatschappelijke verhoudingen. Tegenwoordig komt er op het proletarische recht en 't bezit heeft niet langer meer zijn heiligheid. Evenzoo verandert de moraal. De moraal dezer tijden wettigt de vrouwenbeweging, waar zij vroeger voorschreef een ingetogen afgezonderd leven voor de vrouw. De filosofie verandert. Na Marx zijn er geen filosofen meer, omdat abstracte redeneeringen zonder empirie ons niet verder brengen, omdat altijd 't onvolledig kennen der menschen een beletsel zal zijn tegen 't kennen der goddelijke macht. De filosofie is afhankelijk van de maatschappij en 't denken, dat de mensch zich verbeeldt te zijn 't wereldproces is in hem gekomen, terwijl hij beïnvloed was door de maatschappij.

Zoo is na Marx de filosofie dood en is gekomen de kennis van 't denken en de wetenschap van 't wezen der menschen is teruggebracht tot de kennis der reële verhouding tusschen mensch en natuur. En deze verhouding welke vroeger als een hemelsche bestudeerd werd is nu teruggebracht tot een aardsche, n.l. de verhoudingen tot den arbeid.

Marx leidde uit het gevondene af wat komen zou.

Onze geheele maatschappij berust op loonarbeid en kapitaal. We kunnen zien naar fabrieken, naar de praktijk van den godsdienst, naar de wetenschap, overal zien we de verhoudingen tusschen loonarbeid en kapitaal. Door de concurrentie zal iedere waar ongeveer verkocht worden tegen zijn waarde. Toch is er een altijd door groeiing van 't kapitaal. En dit komt omdat er een waar is die verkocht wordt voor minder dan de waarde; dit is de arbeidskracht. De arbeider toch levert meer op dan men hem betaalt. Hij wordt betaald met levensmiddelen die b.v. vertegenwoordigen 5 uur arbeid, terwijl hij 13 uur werkt. De overige 8 uur werkt hij dus voor niets. En die 8 uur is winst voor den kapitalist. Door die uren groeit aan het kapitaal. Maar deze toestand heeft in zich het einde ervan. Door de uitvinding van de stoommachine wordt grooter en grooter de winst der groot-kapitalisten, maar van 't klein bedrijf worden velen gedreven naar 't proletariaat. En de meerderheid wordt die der bezitlozen. Wanneer die bezitlozen bewust worden zullen zij hunne meerderheidsrechten laten gelden. Uit de maatschappij die meer en meer bezitlozen kweekt zal consequent volgen een maatschappij bestaande geheel uit bezitlozen, een kommunistische maatschappij. 't Socialisme leert ons dus den toestand zien en wat er komen zal. Wij zien die ontwikkeling en dit is 't bewijs voor de waarheid. Dus hebben wij niet meer noodig in onze beschouwingen het inwerken van goddelijke krachten, omdat de maatschappelijke verhoudingen klaar aanwijzen den weg der evolutie.

De groote beweging die wij nu waarnemen is de organisatie van 't proletariaat. En daarmee gaan gepaard 't komen van nieuwe opvattingen, zelfs bij niet-bewusten,

maar sterker nog bij de bewuste proletariërs. De verouderde rechts- en moraal-begrippen maken plaats voor andere.

Om ons heen is de groote beweging. De grootste revolutie is 't, die ooit geweest is, omdat bekend is het doel n.l. 't komen tot de communistische maatschappij. De burgers tegenover de feodale maatschappij hadden tot doel rijk worden en kenden verder niet wat komen zou. Maar 't proletariaat kennend de wetten, wetend de hoogste wetenschap, die der evolutie, ontworstelt zich aan den dwang van 't kapitalisme. En waar vroeger gescheiden is arbeid en wetenschap, daar ontwikkelt het proletariaat zich, daar neemt het langzamerhand deel aan wetenschap, kunst en kennis. Naar die beweging moeten dus de studenten, opgegroeid met burgerlijke opvattingen, zich wenden om haar te leeren kennen. Dan kunnen zij geven wat zij hebben, kennis en wetenschap aan die beweging.

Er zal zijn een samengaan van wetenschap en arbeid met een gedeelte dat met geest, een gedeelte dat met lichaam werkt, maar een harmonische ontwikkeling van beiden. Er moet dus komen een bestudeering der sociaal-democratie, omdat het is iets dat ons gelukkig maakt tot den dood, omdat het is in het belang der massa. 't Kan zijn dat men de hoon der wereld moet verdragen, dat men minder geld verdient, maar meer is de levenskracht, groot is 't doel, waarvoor men leeft. Een deel van de groote beweging voor zich zelf en voor allen dat moet zijn de leus der studenten.

v. d. B.

Weekverslag.

Daar de lezing van Dr. Gorter van Donderdagavond elders uitvoeriger wordt behandeld kan ik hier direkt overgaan tot de corpsvergadering van Vrijdagavond, gehouden in de Natuurkundezaal van de P. S.

Aan de orde was de behandeling van het gewijzigde wetsontwerp zooals het was samengesteld door den Senaat en de heeren Th. van der Waerden, Rosenwald en Grata-ma, en waarbij de corpscontributie was vastgesteld op f15.

Verschillende amendementen waren ingekomen.

In de eerste plaats amendementen van den heer Van Hettinga Tromp; daar de heer Tromp niet aanwezig was, en niemand zijn amendementen overnam, blijven zij onverdedigd, en werden met algemeene stemmen afgestemd.

Daarna waren aan de orde de amendementen van den heer Jan van der Waerden. Hij stelt voor de corpscontributie te houden op f10. De mindere uitgaven die hieruit volgen, verdeelt hij over senaat, almanak-redactie, stem- en schouwburgcommissie en Feestkas. Waar er menschen in ons corps zijn die van f60 en zelfs van f55 per maand moeten leven, zegt hij, mag men niet de corpscontributie hooger brengen, men moet hen in staat stellen om lid van het corps te kunnen zijn opdat zij de voordelen er van zullen kunnen genieten.

De heer Albarda gaat in principe met den heer J. v. d. W. mee, maar wil de kosten voor de Almanak houden op f200 en niet brengen op f100 zooals de heer v. d. W. wil; hij keurt zeer de uitgetrokken posten voor ringen voor de oudsenatoren en voor installatiekosten af.

Bij de verdediging van het voorstel in hoofdzaak door de heeren Th. v. d. Waerden en Rosenwald werd er op gedrukt dat het voorstel van den heer J. v. d. W. wel heel mooi was, maar zij achtten de tijd er nog niet rijp voor, vandaar dat zij slechts enkele stappen hadden gedaan; corps en senaat zouden volgens hun zich niet zoo plotseling kunnen losmaken van de oude sleur, dit kon eerst langzamerhand. De uitbreiding in de keus der senatoren zou hiertoe het zijne bijbrengen.

Het is onnoodig u verder overzicht te geven van het behandelde, omdat het verder niet veel nieuws bracht.

Bij de stemming werd met 21 tegen 35 stemmen het amendement op 't eerste artikel (corpscontributie f10) van den heer J. v. d. Waerden verworpen. De volgende amendementen werden eveneens afgestemd behalve dat waarbij de stem- en schouwburgcommissie geen toelage werd gegeven voor kransen.

Het wetsvoorstel, zooals het was voorgesteld, werd verder aangenomen in eerste stemming.

De hoofdelijke omslag van f5 werd eveneens aangenomen.

Dinsdag werden beiden in 2de stemming aangenomen.

B I J V O E G S E L

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 2 FEBRUARI 1899.

Inhoud der Studenten-weekbladen.

Propria Cures.

Onze Academische Samenleving. Hierin wordt betoogd dat deze veel heeft overgenomen van de slechte eigenschappen der groote maatschappij. Elk komt er met zijn eigen belang, eigen zorg, eigen behoud, en hij vreest en wantrouwt elken ander.

Het volgende stuk is naar aanleiding van het bedanken van Prof. Hugo de Vries, voor het professoraat te Leiden.

Van het overzicht van de rede gehouden bij den diës der Amsterdamsche Universiteit door Prof. Bellaar Spruyt over „Wijsbegeerte der ervaring” is hier moeilijk iets naders te zeggen. Onder den titel „een Tegenvaller” zegt L. dat het hem niet voldeed.

Onder Ingezonden vindt men:

„Waarom die krans”. De schrijver keurt het af dat een krans is gegeven bij de eerste Ghetto opvoering.

Onder Socialisme wordt De Nieuwe Tijd No. 7 behandeld verder vindt men Polemieken.

Onder boekbespreking wordt de Nieuwe Gids van Januari behandeld.

Onder Tooneel een mooie critiek over Ghetto en Voerman Henschel.

Ten slotte onder Kunst en Letteren polemieken tusschen Rusticus en A. v. S.

Vox Studiosorum.

Edmond Rostand bevat eenige schoolopstelachtige mededeelingen over den schrijver van Cyrano de Bergerac. De schrijver waagt zich aan uitdrukkingen als: het gros van het publiek, het onnadenkend vee; meneer zal er dus ver boven staan.

Volgt: Verlangen (een nachtliedeke) en het slot van de beschouwingen over den Almanak van '99 (mengelwerk).

Mijmering. Meneer staat in een torenkamer, voor hem een Zeeuwisch landschap, dat bij hem gedachten aan Mon-dragon opwekt. Het zij zoo.

Zeer korte opmerkingen over de Amsterdamsche Almanak.

Ten slotte een overzicht van de inaugureele rede van Prof. Kouver over: Het verband tusschen zijne gynaecologische en andere ziekten.

Minerva.

In Prinzipien-reiterie beweert de schrijver dat er in 't algemeen te veel wordt gevot, niet om een beter resultaat te verkrijgen maar om het vitten zelf.

Bijdragen tot de Kalender bevat eenige mededeelingen betreffende de Leidsche Universiteit in 't begin van de 17e eeuw.

Geld is een voor de Minerva kritiek stuk, Marx wordt er in genoemd, geen zuiver aristocratisch conservatief standpunt.

„Drie belangrijke uitspraken” bevat iets over kunst in verband met de opkomst van het Christendom.

A. H. Chr. geeft een beschouwing over het mengelwerk van de Utrechtsche Almanak.

Volgt wat muziekkritiek.

Lessen van de Volksleeszaal, is een opwekking om les te geven aan leden van deze inrichting in Fransch, Duitsch en Engelsch: jammer dat er niet wat meer fut in 't stukje zat.

F. B. zegt ten slotte iets over Voerman Henschel, de Nieuwe Gids en onzedelijke boeken.

Jan Mulstok.

Tot heden is er in dit blad nog niet gesproken over een werk, dat kort voor de Kerstvacantie 't licht zag, een „roman contemporain,” een standaardwerk voor de kennis van 't studentenleven in Delft op 't einde der 19e eeuw, een bron voor hen, die mettertijd de geschiedenis zullen trachten te schrijven van 't studentenleven à travers les siècles, in een woord een meesterstuk.

Daaruit en daaruit alleen laat zich verklaren, dunkt me, dat dit blad er tot nog toe niet van gewaagde: de

menschen moesten tijd hebben van hun verbazing te bekomen, degenen, die zich aangordden, de roman te bespreken bedachten zich: „Zou ik 't wel doen. Hoe zal ik de meesterarbeid naar behooren beoordeelen. Hoe kan ik me opheffen tot de hoogte, die de schrijver bereikte, toen hij, in gloeiende geestdrift de pen ter hand nam, ging zitten, haastiglijk indoopte, snel schreef, bijna onleesbaar om de inspiratie bij te kunnen houden, woorden van gloeiende passie, van wilde artisticeit, toen hij, steeds snelschrijvende, eindelijk 't Stolze-Wery systeem te baat nam om de sarkastische geestigheden van z'n overweldigende creatie Jan Grintstee of de zoetvloeiende liefde-woorden van z'n aanvallig scheppingstalent Elsa toch maar gauw, gauw aan de vergetelheid te kunnen ontrukken.

Hoe kan ik mij eindelijk 't gevoel voorstellen van den begaafden schrijver, toen hij, na 't contract met z'n uitgever te hebben opgemaakt, met achteloos gebaar z'n honorarium in z'n zak stak. Hoe kan ik dit alles.....?”

Maar eindelijk was er een, die na rijp beraad, na ernstig gepeins, na diepzienig geöverweeg ook de pen ter hand nam, ook indoopte, ook schreef, niet haastiglijk maar heel kalm weg om te kunnen schrijven deze woorden: Meneer van der Werf, Weledelgeboren Heer, als je wilt, je bent onovertroffen, Je bent een grootheid . . . enorm, een van die soort die heel groot zijn, maar wier ongeluk het is, steeds in den noemer van den breuk waarin ze voorkomen, op te moeten treden, een van die functies die de onaangename eigenschap hebben dat hare eerste afgeleiden al direct nul zijn zonder dat daaruit tot een maximum kan worden besloten maar wier tweede afgeleiden met een zeer flink aangezwaard plusteeken zijn aangedaan, zoodat, niet waar, als je je B₁ hebt gedaan dan weet je er alles van . . . . .

Man je hebt je B₁ niet (ik bedoel natuurlijk steeds Weledelgeboren Heer) je bent waarschijnlijk niet eens in Delft geweest, nooit van je leven, je weet niet hoe een student er uitziet nog veel minder wat-ie doet. — „Roman uit de Delftsche Studentenwereld”!! Lieve vriend, goddelijke romancier, kerel! je boek (ik bedoel je verzameling van bedrukte pagina's) zou ook tot titel kunnen hebben: „Roman uit de Delftsche huisschilder-en-glazenmakerswereld” of uit de Schiedamsche (waar jij een uitgever hebt kunnen vinden) kruideniers-en-grutterswarenwereld of uit de wat-je-maar-wilt-wereld en ook best heelemaal geen titel of 't moest zijn die van „Pleepapier” daar was nog iets eigenaardigs aan geweest, ten minste: de op zich zelf onkwalificeerbare eigenschap van iets anders te doen dan een gewoon mensch, onkwalificeerbaar daarom, omdat-ie (de titel) waarschijnlijk 't resultaat zou geweest zijn van 't geestigheidsvermogen van een van die mannetjes als jij er een bent.

Nu zou 't kunnen gebeuren dat iemand zegt: „Motiveer” en dan zeg ik: „Lees” houd 't vol 25 pagina's lang, dan kom je wel tot het eind, brul van de lol als de groen onderhanden is, grinnik als de Catechiseermeester scharrelt, huiver als Jan Grintstee valsch speelt, bezwijk als de dronken studenten een serenade brengen, walg als je de Jager ziet aankomen, omhels den nobelen Jan Mulstok en den edelen Piet Mos, ga uit den weg als 't bakkie van den Senaat in de Serenade aan Admiraal aankomt en hou je hart vast als Piet Mos, de edele, in gemelde Serenade bijna van z'n paard rolt, juich als Mulstok van Elsa is verlost, knik goedkeurend als Grintstee Keetje tot vrouw neemt. Slaak een verlichtingszucht als 't boek uit is en doe dan verder wat je wilt, maar zeg: 't boek is een prul van 't geweldigste gehalte, erken dat de uitgever of in een onbewaakt oogenblik 't heeft gepubliceerd, of dat-ie geld teveel had of dat de schrijver (auteur als je wilt) 't op eigen kosten heeft uitgegeven, maar, constateer, constateer dat van 't studentenleven niets is te bespeuren, dat artisticeit, geest, evolutie, karaktervorming geheel ontbrekende zijn en doe dan met mij een wensch n.l. deze: dat Van der Werf (laten we dien heer niets kwaads wenschen) dat Van der Werf nooit meer de pen zal hanteeren, tenzij tot 't schrijven van een kookboek, 't bijhouden van z'n kas-, groot- en notitieboek, maar in geen geval tot 't samenstellen van een werk, dat bestemd is onder jouw of mijn oogen te komen, want zelfs de hoop dat-ie door oefening, studie of wat ook, nog tot een letter-, zede- of men-

schenkundige arbeid zal kunnen geraken is te illusoir dan dat we die zouden durven koesteren.

R.

Ik geloof dat Jan Grintstee in 't boek Karel heet. Dat is misschien 's mans eenige verdienste.

INGEZONDEN.

De Almanak-kroegjool.

De Almanak-kroegjool behoort een corpsfeest te zijn. Het is niet de societeit die deze kroegjool geeft; de Almanak-redactie is degenen die de officieele gasten (waaronder ook 't kroegbestuur) ontvangt, en vertegenwoordigt als 't ware het corps.

Toch is in de laatste jaren nooit door emancipatie der societeit de almanak-kroegjool werkelijk een corpsfeest geweest. Misschien ligt het op den weg van den Senaat emancipatie bij het bestuur van de Phoenix aan te vragen, misschien ook kan het kroegbestuur er zonder die aanvraag toe besluiten.

Door de vele gesprekken waartoe de Igov-matinee inder-tijd aanleiding gaf, zal men nu wel overtuigd zijn geworden, dat al zijn er bezwaren tegen het geven van credit aan niet-kroegleden, dit nog geen reden is om hun ook de toegang te ontzeggen.

Natuurlijk is het 's middags, wanneer de redactie haar exemplaar komt aanbieden aan de societeit, uitsluitend een kroegfeest, waar corpsleden als zoodanig niets te maken hebben; evenmin als ze tegenwoordig behoeven te zijn bij het ontvangen van de Almanak-redactie door den een of anderen professor of inzender. Maar de avond is een feest-avond voor het corps.

Het is nog juist tijd de aandacht hierop te vestigen. Misschien heeft het nut.

N. N.

Berichten en mededeelingen.

Delftsche Studentencorps.

De Almanak zal Vrijdag 3 Februari verschijnen.

Corpsvergadering van 31 Januari.

Aangenomen bij tweede stemming de wetswijzigingen voorgesteld door den Senaat en de HH. Th. v. d. Waerden, Rosenwald en Gratama.

Aangenomen een hoofdelijke omslag van f 5.—

De Commissie tot Behartiging der Studiebellingen maakt bekend de volgende moties, aangenomen in de algemeene vergadering van 25 Januari.

De Algemeene Vergadering betreurt het, dat de kennis van de behandeling van het microscoop, die het onderwijs in de Microchemie moet voorafgaan, moet worden verkregen door het nemen van betaalde privaattlessen bij een assistent, en spreekt de wenschelijkheid uit dat omtrent den aanvang van de colleges „metalen en metaalalliages” van Prof. Behrens, spoedig iets naders zal worden bekend gemaakt.

De Algemeene Vergadering, nota nemende van het kleine aantal aanwezigen, betreurt dat het D. S. C., blijk geeft zoo weinig belang te stellen in de werkzaamheden der Commissie tot behartiging van de Studiebellingen, en draagt den Secretaris op den Senaat hiermede in kennis te stellen en hem te verzoeken deze motie in de eerstvolgende Corpsvergadering te willen voorlezen.

Gekozen tot Commissaris v/d D. S. IJscub in plaats van den heer E. Waller die bedankte, F. O. Wegener Sleswijk.

Maandag 6 en Dinsdag 7 Februari.

Verkiezing voor President van den Senaat, (door het bedanken van den heer Den Tex.)

Catalogus der bibliotheek
van de Sociaal-Democratische Propaganda-club,
gevestigd OUDE DELFT 25.

Lloyd. Wealth against commonwealth.
Engels. Internationales aus dem Volksstaat (1871—75.)

Marx. Oekonomische Lehren, door Karl Kautsky.
Mr. P. J. Troelstra. Woorden van Vrouwen.
Marx. Zur Kritik der Politischen Oekonomie.
Engels. Die Entwicklung des Sozialismus.
Bebel. De vrouw en het socialisme.
Kautsky. Das Erfurter Programm.
Bücher. Die Entstehung der Volkswirtschaft.
Mehring. Die geschichte der Deutschen Sozial-Demokratie. 2 dln.
Die Geschichte des Sozialismus in Einzeldarstellungen.
1e Band, 1e Theil. Von Plato bis zu den Wiedertäufern von Karl Kautsky.
1e Band, 2e Theil. Von Thomas Moore bis zum Vorabend der französischen Revolution von C. Hugo.
De Nieuwe Tijd. 1e en 2e jaargang geheel, 3e jaargang 1, 2, 3.
Nummers van die Neue Zeit, Socialistische Monatshefte, Revue Socialiste.

ADVERTENTIËN.

DONDERDAG 9 FEBRUARI,
S. D. P. C.

Bijeenkomst in de Zaal Oude Delft 2,

's avonds kwart na acht,

voor leden van de club en van het leesgezelschap.

Men wordt dringend verzocht aanwezig te zijn.

UITVERKOOP

vreemde Postzegels,
MOLSLAAN 15.

Wegens vertrek naar elders ter overname aangeboden:
eene flinke ZIT- en SLAAPKAMER,
direkt te aanvaarden. Adres OUDE DELFT 42.

GELEGENHEID AANGEBODEN voor:

Koffie en Eettafel.

Billijke conditiën.

Adres te bevragen aan het Bureau van dit Blad.

Verkrijgbaar bij den Boekhandelaar J. WALTMAN JR.

Note sur le tracé des joints dans les
voutes elliptiques exécutées en briques
par

P. A. SCHROOT.

(Extrait des Nouvelles Annales de la Construction).

DECEMBRE 1898.

Prijs f 0,40.

VERSCHEENEN bij den Uitgever J. WALTMAN JR.:
P. A. SCHROOT. - BOUWKUNDE,
Inleiding tot de studie van ijzeren kappen.

Details I. Inrichting van klinkverbindingen f 0,50.

Details II 1e. Scharnierverbindingen f 0,50.